

Ryszard Kaczyński, Andrzej Kowalczyk,
Wojciech Stankowski, Robert Radaszewski

Wspomnienia o Profesorze Jerzym Liszkowskim

In Memory of Prof. Jerzy Liszkowski

Streszczenie: Wspomnienia dotyczą znakomitego, nietuzinkowego, wielkiej wiedzy i erudycji profesora geologii o specjalności geologia inżynierska. Obejmują one trzy okresy: studiów i pracy na Uniwersytecie Warszawskim (1955–1978), na Uniwersytecie Śląskim (1978–1990) oraz na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza (1990–2005).

Słowa kluczowe: wspomnienia, geologia inżynierska, Jerzy Liszkowski

Abstract: The recollections about the esteemed and unique professor Jerzy Liszkowski, who specialized in engineering geology, a man of a vast knowledge and erudition cover three periods: the university studies and work as an academic teacher at the University of Warsaw (1955–1978), as a scientist and academic teacher at the Silesian University (1978–1990), as well as staff member of Adam Mickiewicz University (1990–2005).

Key words: memory, engineering geology, Jerzy Liszkowski

Okres warszawski (1955–1978)

Moja znajomość z Jurkiem datuje się od roku 1961. Nowo mianowany wówczas magister Jerzy Liszkowski pełnił – z ramienia kierownika Katedry Geologii Inżynierskiej, profesora W.C. Kowalskiego – funkcję opiekuna terenowego prac magisterskich, wykonywanych na obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich. Kierował między innymi moją pracą magisterską. Jurek należał do pierwszych absolwentów kierun-

---

Ryszard Kaczyński, Uniwersytet Warszawski, Wydział Geologii, Al. Żwirki i Wigury 93, 02-089 Warszawa, e-mail: r.r.kaczynski@uw.edu.pl

Andrzej Kowalczyk, Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi, ul. Będzińska 60, 41-200 Sosnowiec, e-mail: kowalcz@wnoz.us.edu.pl

Wojciech Stankowski, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Instytut Geologii, ul. Maków Polnych 16, 61-606 Poznań, e-mail: stawgeo@amu.edu.pl

Robert Radaszewski, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Instytut Geologii, ul. Maków Polnych 16, 61-606 Poznań, e-mail: micho@amu.edu.pl

ku geologia techniczna (geologia inżynierska i hydrogeologia), który został utworzony na Wydziale Geologii Uniwersytetu Warszawskiego w roku 1955. Studia wówczas trwały oficjalnie 5,5 roku, ale rzadko kto kończył je przed upływem 6 lat. Jurek studiował geologię w przekonaniu, że to jego ulubiona dyscyplina – miłość jego życia. Ewenementem była jego znajomość słynnego dzieła profesorów Książkiewicza i Samsonowicza pt. „Zarys geologii Polski” już na etapie egzaminów wstępnych! Pomimo, iż zasadniczym kierunkiem Jego studiów była geologia techniczna, a w szczególności geologia inżynierska – Jurek bardzo wiele uwagi poświęcał kierunkom geologii podstawowej, po paleontologię, sedimentologię, tektonikę itp. W czasie opieki nad moją pracą magisterską, na terenie przelomowego odcinka Wisły środkowej, w rejonie Annopola, Jurek zebrał sporą kolekcję zębów rekinów na hałdzie kopalni fosforytów cenomańskich.

Praca magisterska Jurka pt. „Zdjęcie inżyniersko-geologiczne w skali 1:25 000 okolic Bałtowa – pow. Lipsko, woj. Kielce”, napisana w roku 1961 pod kierunkiem prof. W.C. Kowalskiego, należała do kompleksowych, bardzo obszernych opracowań w tej dziedzinie. Zawierała bowiem – poza badaniami geologiczno-inżynierskimi i hydrogeologicznymi – również wyniki badań paleontologicznych (fauna i flora), obserwacje dotyczące sedimentacji osadów oraz dane złożowe.

Pracę zawodową Jurek rozpoczął w 1962 roku w Katedrze Geologii Inżynierskiej Uniwersytetu Warszawskiego. Pracował na UW jako: stażysta (styczeń 1962–wrzesień 1962), asystent (październik 1962–wrzesień 1963), st. asystent (październik 1963–wrzesień 1970) i wreszcie adiunkt w okresie od października 1970 do września 1978. Od października 1978 roku pracował na Uniwersytecie Śląskim w Instytucie Geologii i Surowców Mineralnych.

Na Wydziale Geologii UW w roku 1967 uzyskał Jurek stopień doktora nauk przyrodniczych za pracę pt. „Inżyniersko-geologiczna charakterystyka rozwoju krasu na tle litologii utworów górnourajskich północno-wschodniego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich” (promotor prof. W.C. Kowalski).

Jurek Liszkowski po roku 1962, a ja po 1964 pracowaliśmy razem – najpierw w Katedrze Geologii Inżynierskiej, a później, po roku 1968, w Instytucie Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej, przy czym byliśmy w różnych zakładach – Jurek w zespole prof. W.C. Kowalskiego a ja w zespole prof. Z. Glazera. Mieszkaliśmy wówczas na Jelonkach, na terenie akademickiego osiedla „Przyjaźń”, w drewnianych domkach opuszczonych przez radzieckich budowniczych Pałacu Kultury i Nauki. W pracy bardzo często spotykaliśmy się, głównie w pokoju naszego kolegi Janusza Stochlaka, na wielogodzinnych dyskusjach – nieraz dość zaciekle – konfrontowaliśmy uzyskiwane wyniki różnych badań ze „zdobywaną” wówczas literaturą i własnymi poglądami. Te dyskusje kończyły się zwykle kolacją na Jelonkach, a niekiedy w „Raszyńskiej”. Jurek, przy swojej ogromnej wiedzy ogólnogeologicznej, bardzo wiele wносił do tych dyskusji – potrafił w racjonalny, przyrodniczy sposób interpretować otrzymywane rezultaty. Ja osobiście najczęściej skorzystałem z tych dyskusji w zakresie analizy badań odkształceniowo-wytrzymałościowych gruntów i skał.

Z tamtego okresu wyraźnie pamiętam dwa wydarzenia: sympozjum w Kazimierzu Dolnym w 1965 roku pt. „Geologiczne problemy zagospodarowania Wisły

środkowej od Sandomierza do Puław” oraz wyjazd terenowy do byłego NRD w 1972 roku na zaproszenie dr. Petera Bilza.

Na sympozjum w Kazimierzu Jurek był rekordzistą – prezentował samodzielnie jedną pracę i był współautorem jeszcze trzech! Wszystkie cztery artykuły zostały bardzo wysoko ocenione przez generalnych sprawozdawców i licznych uczestników. Prace dotyczyły głównych obszarów zainteresowań Jurka. Niezwykle, pełne uroku miejsce, jakim jest Kazimierz Dolny nad Wisłą stworzyło ciekawe forum do dyskusji, również terenowych. Jurek był w swoim żywiole i na swoim terenie, czuł się tu gospodarzem. I pokazał klasę!

Wyjazd terenowy do Niemiec Wschodnich miał na celu zapoznanie się z problemami górnictwa odkrywkowego węgla brunatnego. W tym czasie budowano w Polsce kopalnię Bełchatów i elektrownię Rogowiec. Chcieliśmy na własne oczy zobaczyć zachowanie się długotrwałych i roboczych skarp kopalnianych i zapoznać się z warunkami odwodnienia kopalni. I tu Jurek odegrał nieocenioną rolę jako tłumacz, posługując się językiem niemieckim jak rodowity Niemiec – w opinii naszych gospodarzy. W związku z tym, że wszyscy coś zawsze od Jurka chcieli, powstało powiedzenie: „Wo ist Liszkowski?”.

Artykuły przedstawione przez Jurka na sympozjum w Kazimierzu były pilotowymi pracami z kręgu Jego głównych zainteresowań badawczych. W okresie warszawskim Jurek Liszkowski opublikował łącznie 63 prace w następującym układzie:

- I. jako asystent (1962–1970) – 21 publikacji, w tym 11 dotyczących geologii ogólnej (stratygrafii, paleontologii, litologii) i 10 z zakresu geologii inżynierskiej,
- II. jako adiunkt (1970–1984) – 52 publikacje, w tym 26 dotyczących zagadnień i procesów geologiczno-inżynierskich, 15 – regionalnej geologii inżynierskiej i 11 – zagadnień ogólnogeologicznych. W tych 26 pracach z zakresu geologii inżynierskiej 12 dotyczyło zjawisk i procesów krasowych, 11 – współczesnych i neotektonicznych ruchów skorupy ziemskiej, 2 – filtracyjnych deformacji gruntów i 1 – powierzchniowych ruchów masowych.

W I okresie działalności zawodowej zainteresowania Jurka nie były jeszcze w pełni skryształizowane. Jego uwaga koncentrowała się mniej więcej po połowie na zagadnieniach ogólnogeologicznych i na geologii inżynierskiej. Ale już w okresie II te zainteresowania wyraźnie skierowały się ku geologii inżynierskiej.

Szerokie spectrum zainteresowań Jurka Liszkowskiego i Jego dorobek naukowy jest niemożliwy do oceny przez jedną osobę. Jego prace z zakresu geologii podstawowej zostały już ocenione przez kolegów z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu – profesorów Jerzego Głazka i Wojciecha Stankowskiego (Przegląd Geologiczny 53(7), 2005). Z tematyki geologiczno-inżynierskiej warto zwrócić uwagę na trzy prekursorskie grupy prac, jakie powstały w omawianym okresie. Są to prace:

1. nad metodyką kartowania geologiczno-inżynierskiego, rejonizacji i regionalizacji warunków geologiczno-inżynierskich,
2. dotyczące wpływu historii geologicznej na geomechaniczne właściwości gruntów,
3. obejmujące zagadnienia deformacji filtracyjnych gruntów.

Doświadczenia zdobywane podczas kartowania geologiczno-inżynierskiego – najpierw na poligonie doświadczalnym Katedry Geologii Inżynierskiej w przelomowym odcinku Wisły środkowej, a później obejmującym również mezozoiczne obrzeżenie Gór Świętokrzyskich (wraz z doliną dolnego i środkowego odcinka Kamiennej) i zachodnie obrzeżenie kredy lubelskiej wraz z Antykliną Rachowa-Annopola – zaowocowało całym cyklem prac, których finałem były opracowania zespołowe (ze znaczącym udziałem Jurka Liszkowskiego) ([P2], [P3], [O4], [O34]). Prace te do dziś stanowią bazę dla prowadzenia zajęć z geologii inżynierskiej na Wydziale Geologii UW i wzór dla sposobu dokonywania syntezy warunków geologiczno-inżynierskich podczas wykonywania prac magisterskich. Mapa warunków geologiczno-inżynierskich wg cytowanych prac jest sumą warunków geologicznych, geomorfologicznych, hydrogeologicznych i geodynamicznych.

Jurek Liszkowski jako jeden z pierwszych autorów w polskiej literaturze fachowej dostrzegł zagadnienie wpływu historii obciążeń na właściwości gruntów ([20] i [35]). Niezwykle ważne jest stwierdzenie, że grunty do momentu przekroczenia tzw. obciążenia prekonsolidacyjnego zachowują się inaczej w stosunku do stanu po przekroczeniu tego obciążenia. Grunty przekonsolidowane można zaliczyć do gruntów o specyficznych właściwościach.

W latach 1970–1975 Jurek Liszkowski opublikował kilka prac na temat filtracyjnych deformacji gruntów: [21], [24], [38], [46]. Spośród nich szczególnie pierwsza porządkuje i systematyzuje zagadnienia zmian, deformacji zachodzących w gruntach pod wpływem ruchu wody. Niezwykle ważne są kryteria określające wyróżnianie poszczególnych typów deformacji filtracyjnych. W pozostałych pracach określa się formy geologiczne (geomorfologiczne), których powstanie zostało zainicjowane przez wyróżnione typy deformacji filtracyjnych.

Prace Jurka należą już do klasyki w geologii inżynierskiej. Są referowane na pro-seminariach i seminariach dla studentów III i IV roku geologii, a dla doktorantów i młodych pracowników stanowią inspirację do konkretyzowania programów badawczych ich własnych prac naukowych.

Warto jeszcze dodać, że podręcznik pod redakcją J. Liszkowskiego i J. Stochlaka (red.) pt. „Szczelinowatość masywów skalnych” [P5] – do dzisiaj jedna z nielicznych prac z tej dziedziny w literaturze światowej – służy (i to nie tylko geologom inżynierskim) do ilościowej oceny masywów skalnych, podaje metodykę pomiarów szczelinowatości, a w konsekwencji kategoryzuje jakość masywów skalnych.

Za prace naukowe w omawianym okresie działalności zawodowej (adiunkt) Jurek Liszkowski został trzykrotnie wyróżniony nagrodami Ministra Szkolnictwa Wyższego i Techniki (dwie nagrody zespołowe i jedna indywidualna II stopnia, 1967, 1975, 1984).

W okresie warszawskim na Wydziale Geologii Jurek prowadził zajęcia dydaktyczne (wykłady i ćwiczenia) w pełnym zakresie, głównie z geologii inżynierskiej (regionalnej i szczegółowej) na studiach dziennych oraz z geologii inżynierskiej ogólnej na Magisterskim Studium Zaocznym i na Podyplomowym Studium z Geologii. Do specjalności Jurka należały praktyki terenowe z geologii inżynierskiej, kursy kartograficzne i opieka nad praktykami magisterskimi. Poziom zajęć dydaktycznych był zawsze bardzo wysoki, dostosowany do aktualnego stanu wiedzy.

Dzięki olbrzymiemu doświadczeniu zawodowemu Jurka szczególnym zainteresowaniem studentów-magistrantów cieszyły się prowadzone przez Niego ćwiczenia terenowe. Jurek był bardzo wymagającym nauczycielem, szanowanym za swoją wiedzę. Często udzielał porad nawet studentom i kolegom z innych specjalności. Uważano go za osobę życzliwą i sprawiedliwą.

Po odejściu Jurka na Uniwersytet Śląski, a potem Poznański nasze kontakty wyraźnie się rozluźniły – spotykaliśmy się sporadycznie, częstsze były kontakty telefoniczne. Chciałbym jeszcze wspomnieć o kilku spotkaniach już po okresie warszawskim, w następujących latach:

- 1989 – Sympozjum „Współczesne problemy geologiczne Polski centralnej” w Warszawie,
- 1994 – Kongres Międzynarodowej Asocjacji Geologii Inżynierskiej w Lizbonie,
- 1998 – Konferencja „Współczesne problemy geologii inżynierskiej” w Poznaniu-Kiekrzu,
- 2000 – Seminarium „Aktualne problemy geologiczno-inżynierskich badań podłoża budowlanego i zagospodarowania terenu” w Warszawie.

Wszystkie te spotkania były bardzo sympatyczne. Lata 1989 i 2000 były poświęcone 70- i 80-leciu pracy profesora W.C. Kowalskiego. Rok 1998 to konferencja merytoryczna, podsumowująca stan geologii inżynierskiej – głównym jej organizatorem był Jurek Liszkowski. Natomiast w roku 1994 na Kongresie Światowym IAEG w Lizbonie Jurek pełnił funkcję przewodniczącego polskiego komitetu tej organizacji. W trakcie tego kongresu – swoim zwyczajem – spenetrował pod względem geologicznym okolice Lizbony w promieniu ok. 20 km. Później, w kawiarni nad Tagiem, popijając portugalskie wino, zastanawialiśmy się nad sytuacją geologii inżynierskiej w Polsce na tle prezentowanej na kongresie. Już wtedy przewidzieliśmy obecny kryzys narodowej geologii inżynierskiej, bardzo widoczny w niektórych ośrodkach akademickich. Na pocieszenie zostały nam, zakupione wówczas, piękne okazy i naszyjniki z koralu atlantyckich.

W zakończeniu chciałbym podkreślić, że Jurek Liszkowski był wybitnym autorytetem, zwłaszcza w dziedzinie geodynamiki inżynierskiej. Jego ogromna erudycja, niebywała pasja naukowa i umiejętność syntetyzowania wyników badań sprawiły, że był on stuprocentowym przykładem powiedzenia: „dobry geolog inżynierski to najpierw dobry geolog”. Był przy tym wielkim indywidualistą lubiącym chodzić własnymi drogami.

W tym roku minęłoby 46 lat naszej znajomości.

Okres śląski (1978–1990)

Jerzy Liszkowski pracował na Wydziale Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego w latach 1978–1990. Przybył tu zachęcony przez profesora Mariana Pulińkę, który wówczas organizował ośrodek badań krasu na naszym Uniwersytecie. Jerzy Liszkowski był bardzo mocnym wsparciem tego zespołu, ponieważ posiadał ogromną i rozległą wiedzę z zakresu geologii, geomorfologii oraz hydrogeologii obszarów krasowych, a także ogromne doświadczenie w prowadzeniu terenowych badań geolo-

gicznych, w tym w szczególności obszarów krasowych. Potwierdzeniem tego był Jego oryginalny dorobek naukowy przedstawiony w licznych publikacjach. Jestem przekonany, że właściwą osobą, która najpełniej mogłaby przedstawić sylwetkę i dzieło profesora Jerzego Liszkowskiego z okresu Jego pracy na Uniwersytecie Śląskim, byłby zapewne Ten, który Go do tej pracy zachęcił i zaangażował. Ale niestety, profesor Marian Pulina zmarł w październiku 2005 roku, niespełna rok po śmierci Jerzego. Nie żyją także inni Jego współpracownicy na Uniwersytecie Śląskim, którzy zapewne lepiej i dłużej Go znali niż piszący te słowa. Jest mi zatem niezwykle trudno prezentować sylwetkę i dzieło znakomitego geologa, profesora Jerzego Liszkowskiego, z pozycji młodszego kolegi. Miałem jednak to szczęście, że byłem najpierw Jego studentem, a potem mogłem Go obserwować i przez 12 lat uczestniczyć wraz z Nim w życiu naukowym Wydziału Nauk o Ziemi UŚ, a także przyjaźnić się z Nim i Jego rodziną w życiu prywatnym. Jerzego Liszkowskiego miałem przyjemność poznać w czasie moich studiów na Wydziale Geologii Uniwersytetu Warszawskiego. W 1971 roku jako student trzeciego roku znalazłem się w Jego grupie na zajęciach z geologii inżynierskiej. Cóż to był za uroczy człowiek! Imponował głęboką wiedzą, którą chętnie się z nami, studentami, dzielił, a naszym koleżankom imponował ponadto głębokim głosem, przystojną sylwetką i nienagannymi manierami. Te Jego szlachetne cechy zaowocowały w dalszym życiu i w szczęśliwym związku małżeńskim z byłą studentką. Nasze ponowne, i znacznie dłuższe, spotkanie rozpoczęło się w 1978 roku w Sosnowcu. Tu Jerzy spotkał, oprócz piszącego te słowa, grupę innych swoich byłych studentów i współpracowników z Uniwersytetu Warszawskiego. Wymieńmy osobę najważniejszą w tej grupie, późniejszą Jego małżonkę, Ewę Puciłowską.

Lata 1978–1990, w których Jerzy Liszkowski był pracownikiem Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, to okres szczególny w Jego życiu zawodowym, ale także, a może przede wszystkim w Jego życiu osobistym. Zatrudniony najpierw na stanowisku adiunkta, ukończył swoją pracę habilitacyjną, a w 1982 roku uzyskał na Uniwersytecie Warszawskim stopień doktora habilitowanego. Od 1 lutego 1984 roku został powołany na stanowisko docenta na Uniwersytecie Śląskim, na Wydziale Nauk o Ziemi, które zajmował do 14 lutego 1990 roku, to jest do przeniesienia się na Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Przez 3 lata, od 1984 do 1987 roku, pełnił funkcję prodziekana Wydziału Nauk o Ziemi do spraw studenckich. Równoległe z ugruntowaniem pozycji naukowej Jerzego nastąpiła stabilizacja życia osobistego i rozkwit życia rodzinnego. W 1981 roku poślubił swoją byłą studentkę z Uniwersytetu Warszawskiego Ewę Puciłowską, która wówczas była starszym asystentem na Wydziale Nauk o Ziemi. Owocem ich udanego związku są dwie urocze i uzdolnione córki, Julia i Natalia. Jerzy Liszkowski podjął pracę na Wydziale Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego w cztery lata od jego utworzenia, a więc – w trudnym okresie życia naukowego i akademickiego. Był jednym z filarów wąskiego wówczas grona samodzielnych pracowników naukowych Wydziału. Od początku swej pracy bardzo aktywnie włączył się w życie naukowe i działalność dydaktyczną. Górny Śląsk i Wyżyna Krakowsko-Częstochowska stały się dla niego nowym obiektem badań geologicznych i zarazem wielkim wyzwaniem. Dużo czasu spędzał w terenie, prowadząc badania naukowe, do których zaw-

sze przywiązywał ogromną wagę. Szybko polubił ten region jako obiekt badań geologicznych ze względu na urozmaiconą budowę geologiczną i bogactwo formacji skalnych, od starszego paleozoiku, poprzez formacje mezozoiczne i kenozoiczne, a wszystkie udostępnione do obserwacji i badań w licznych naturalnych i sztucznych odsłonięciach i kamieniołomach lub wręcz na powierzchni terenu. A jakby tego było jeszcze mało, potrafił śledzić mury starych obiektów budowlanych zbudowane z „ciekawego kamienia”. Pamiętam, jak w pewnym okresie wiele czasu spędzał na obserwacjach murów starego cmentarza w Sosnowcu, zbudowanych z „kamienia miejscowego”, to znaczy z wapieni gogolińskich triasu środkowego, a to w celu identyfikacji i ewentualnie „pozyskania” najciekawszych okazów skamieniałości, wśród których były oczywiście fragmenty kości lub zęby ryb kopalnych. Ta pasja zbieracza i eksploratora wszelkich obiektów geologicznych towarzyszyła mu przez całe życie. Jestem przekonany, że spenetrował wszystkie kamieniołomy i większe wykopy budowlane, jakie w owym czasie były dostępne w regionie w aglomeracji śląskiej i na jej obrzeżeniu. Wiele dni, a zapewne większość dni weekendowych, szczególnie w początkowym okresie pracy na Wydziale Nauk o Ziemi UŚ, spędził w okolicznych kamieniołomach. Penetrował i badał przede wszystkim formacje utworów węglanowych triasu środkowego i dolnego oraz jury górnej. Były one ciekawe ze względu na inwentarz skalny i skamieniałości oraz zjawiska tektoniczne i krasowe, a zarazem były dostępne w zasięgu komunikacji publicznej i miejskiej. Myślę, że dla Jerzego ten region był niczym wielka księga geologii, w której znajdował informacje praktycznie z każdego obszaru wiedzy geologicznej. Na bieżąco tworzył precyzyjną dokumentację, którą stanowiły treściwe notatki oraz liczne szkice; utrzymywał w nich w sposób nie wymagający weryfikacji zaobserwowane fakty, a także zebrane okazy skał i skamieniałości. Tym właśnie imponował nam, jako studentom, a później Jego młodszemu, początkującemu współpracownikom, aspirującym do stopni naukowych. Myślę, że gdyby było mu dane cieszyć się długim życiem, to zapewne w oparciu o dokumentację, którą zgromadził w okresie „śląskim”, powstałaby jeszcze niejedna znakomita praca.

Mimo bogactwa problemów geologicznych, jakie oferował region górnośląski, Jerzy nie rozstawał się z ukochanymi Górami Świętokrzyskimi, w których spędził wiele lat w okresie „warszawskim”. Nadal prowadził tam rozliczne obserwacje i badania. Ich wynikiem jest jedna z najbardziej znaczących publikacji z tego okresu, wykonana wspólnie z profesorem Grzegorzem Rackim – [101]. Praca zawiera opis i ilustracje ichtiolitów reprezentujących większość grup ryb znanych z dewonu, w tym zęby najstarszych rekinów. Wzbudziła ona wielkie zainteresowanie i uznanie wśród czołowych badaczy tej grupy kopalnych kręgowców na świecie. Jako samodzielny pracownik naukowy inicjował i realizował wiele przedsięwzięć badawczych, które angażowały liczne grono młodych pracowników Wydziału. To dzięki Jego wiedzy i zaangażowaniu powstały pierwsze na tym Wydziale, dodajmy, że trudne pod względem metodycznym i merytorycznym, arkusze Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski w skali 1:50 000 (Żarki) oraz Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1:200 000 (Kluczbork). To przy jego aktywnym udziale zaczęła się rozwijać zainicjowana przez profesora Mariana Pulinę międzynarodowa Szkoła Speleologiczna Uniwersytetu Śląskiego, a także Szkoła Geologów UŚ. Wynikiem

wspólnych badań obszarów krasowych były m.in.: opracowanie na temat metod badań inżyniersko-geologicznych tych obszarów [O34]; wspólne wyjazdy na konferencje, np. 8th International Karstological School do Postojnej (Słowenia), 26–29.06.2000, z referatem: „Mechanisms and kinematics of collapse dolines formation and development – the state of the art” J. Liszkowskiego, V. Andrejczuka, A. Tyca czy też zaplanowany wspólny wyjazd do Wiednia na konferencję w kwietniu 2005 roku, który już się nie odbył z powodu śmierci Jerzego. Poster „Remarks on collapse and subsidence formation in karst – hazards and risks” autorstwa A. Tyca, V. Andrejczuka, J. Liszkowskiego znajduje się w archiwum Katedry Geomorfologii. W trakcie zajęć drugiej Szkoły Geologów Uniwersytetu Śląskiego, w 1979 roku, profesor Liszkowski po raz pierwszy przedstawił zarys swojej oryginalnej i zapewne kontrowersyjnej koncepcji, którą następnie opublikował w rozprawie z 1989 roku [91].

Niezmiernie ważną rolę spełnił profesor Jerzy Liszkowski w kształceniu młodej kadry naukowej Wydziału Nauk o Ziemi, która przecież w większości składała się z „kilkuletnich magistrów”. Dla nas, początkujących wówczas asystentów, którzy poszukiwaliśmy własnej drogi badawczej, był nieocenionym źródłem wiedzy i życzliwym doradcą. Wielu podsunął oryginalne pomysły badawcze, inspirował i konsultował, życzliwie interesował się postępami w pracy, a jak trzeba było, to po przyjacielsku krytykował. Nasze częste z Nim spotkania przekształcały się w nieformalne seminaria naukowe. Chętnie dzielił się z nami swoją rozległą wiedzą, nie zważając na formalne w owym czasie uwarunkowania. Profesor Jerzy Liszkowski był znakomitym i lubianym przez młodzież nauczycielem akademickim. Dzięki rozległej wiedzy przyrodniczej oraz niezwykłemu „gawędziarskiemu” talentowi do jej przekazywania, swoimi wykładami i seminariami potrafił zainteresować studentów i pracowników zarówno geologów, jak i geografów. Był opiekunem, albo konsultantem, prac magisterskich oraz prac doktorskich i habilitacyjnych, z zakresu geologii i geografii.

O tym, jak szerokie miał zainteresowania i wiedzę Jerzy Liszkowski, a także o jego zaangażowaniu w rozwój kadry naukowej Wydziału Nauk o Ziemi, niech świadczą nazwiska kolegów, wówczas pracowników tego Wydziału, reprezentujących różne dziedziny geologii i geografii, którzy korzystali z Jego wsparcia lub współpracy, i za to zachowują Go we wdzięcznej pamięci: prof. dr hab. Grzegorz Racki (paleontologia), prof. dr hab. Tomasz Zieliński, dr Kazimiera Malik (sedymentologia), prof. dr hab. Łukasz Karwowski (geochemia), prof. dr hab. Jerzy Żaba (tektonika, geologia strukturalna i petrologia), dr Józef Lewandowski, dr Zygmunt Heliasz, dr Dominik Jura, mgr Waldemar Bardziński (kartografia geologiczna, geologia strukturalna, geologia czwartorzędu i geologia regionalna Górnego Śląska i Wyżyny Śląsko-Krakowskiej), prof. dr hab. Zbigniew Snieżko i dr hab. Krystyna Dwucet (geomorfologia, pedologia, w szczególności obszarów lessowych), dr Andrzej Tyc i dr Jacek Rózkowski (geomorfologia, hydrologia i hydrogeologia obszarów krasowych), dr Andrzej J. Witkowski, dr K. Rubin i dr hab. Andrzej Kowalczyk (hydrogeologia i geologia inżynierska). Dodajmy, że nieżyjący profesor Marian Pulina darzył Jerzego Liszkowskiego wielkim szacunkiem i uznaniem za Jego wiedzę, a także wkład w rozwój badań obszarów krasowych oraz w rozwój Wydziału Nauk

o Ziemi UŚ. Profesor Jerzy Liszkowski część swego twórczego i pracowitego życia, talent badacza oraz nauczyciela akademickiego poświęcił Wydziałowi Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego i skutecznie przyczynił się do jego rozwoju.

Okres poznański (1990–2005)

Reaktywowane w 1987 roku, wskutek nadzwyczajnej konsekwencji i aktywności prof. dr hab. Jerzego Fedorowskiego, studia geologiczne w Poznaniu wymagały kompletowania kadry, której na UAM brakowało. Tworzony zespół pracowników zasilali przede wszystkim badacze z Wrocławia, Warszawy i Krakowa. W trzecim roku od uruchomienia studiów dołączył do zespołu wywodzący się z Uniwersytetu Śląskiego doc. dr hab. Jerzy Liszkowski, badacz o wyjątkowej wiedzy geologicznej, zdolnościach dydaktycznych i ogromnym doświadczeniu praktycznym. Dla poznańskiego ośrodka oznaczało to nadzwyczajne wzmocnienie. Docent Liszkowski mógł po raz kolejny wnieść twórczy wkład w budowanie jednostki naukowo-dydaktycznej. Po roku pracy został powołany na stanowisko profesora nadzwyczajnego UAM, na którym pracował do 2002 roku, to jest do uzyskania tytułu profesora.

Jerzy Liszkowski szybko zaznaczył swoją merytoryczną pozycję w zespole badawczo-dydaktycznym UAM oraz nawiązał współpracę z pokrewnymi jednostkami naukowymi Poznania, przede wszystkim Politechniką Poznańską i Akademią Rolniczą. Podczas trzech semestrów w latach 1991–1992 wykładał geologię również na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych prowadził zajęcia na Wydziale Fizyki UAM, w ramach kierunku Fizyka Ziemi.

Ogromna wiedza zdobyta wskutek nieprzeciętnej zawodowej pasji i stałego śledzenia piśmiennictwa, wsparta doświadczeniem wyniesionym z ośrodka warszawskiego i śląskiego pozwoliła Jurkowi szybko i w oryginalny sposób wgłębić się w nową problematykę badawczą. Specyficzne cechy nowego regionu fizycznogeograficznego i uwarunkowań środowiskowo-geologicznych, a także społeczno-kulturowo-gospodarczych, przyczyniły się do twórczego poszerzenia zakresu zainteresowań, co z czasem znalazło wyraz w publikacjach obejmujących fundamentalne zagadnienia geologii, w tym z dziedziny geologii glacialnej.

Obok pasji badacza cechowało Jurka również zaangażowanie dydaktyczne. Studenci znaleźli w Nim bardzo kompetentnego i przyjaznego, merytorycznego przewodnika, chętnie służącego wiedzą i doświadczeniem, zarówno podczas zajęć na uczelni, jak i w toku prac terenowych. Jerzy był wyjątkowym pasjonatem badań terenowych. Wręcz wyszukiwał okazje, aby wyjechać poza instytut i wnikliwie, często wielokrotnie analizować rzeźbę oraz budowę geologiczną określonego obszaru. Ilustracją tego są ukończone w latach dziewięćdziesiątych, bardzo dokładne opracowania trzech map SMGP w skali 1:50 000 Niżu Polskiego: [122], [O48], [O50], [O52].

Jerzy Liszkowski niezmiennie przedkładał pracę badawczą i działalność dydaktyczną ponad zaangażowanie organizacyjne oraz dążność do piastowania funkcji.

Stąd pomimo Jego niewątpliwych walorów merytorycznych, a także potrzeby utworzenia w instytucie jednostki geologiczno-inżynierskiej nie zdecydował się na to. Poprzestał na ulokowaniu swojej problematyki w ramach organizacyjnych kierowanego przez mnie Zakładu Geologii Kenozoiku. Przez szereg lat (1991–1998) miałem przyjemność ściśle z Nim współpracować, pełniąc rolę szefa. Wskutek zmian organizacyjnych instytutu i powołaniu na początku 1999 roku Zakładu Geologii Inżynierskiej i Środowiskowej Kenozoiku nasza zależność służbowa uległa odwróceniu. Nie wpłynęło to na zmianę partnerskich stosunków. Podczas 15-letniej współpracy Jurek okazał się nad wyraz przyjaznym i lojalnym kolegą. Zawsze można było liczyć na Jego merytoryczną pomoc, a także życzliwość w każdej sytuacji. Nie pamiętam nawet jednej wyraźnie konfliktowej sytuacji. Podobnie odnosił się do kolegów z zakładu, instytutu oraz studentów. Charakterystyczne dla Niego były indywidualne i grupowe dyskusje. Zawsze pogodny i życzliwy, choć potrafiący zdecydowanie przeciwstawić się nie akceptowanym przez siebie sądom i postawom, jednak sobie sympatię i uznanie.

Jurek odznaczał się nie tylko fachowością w swojej podstawowej geologiczno-inżynierskiej specjalności, ale dzięki szerokiej i dogłębnej wiedzy podejmował ważne zagadnienia ogólnogeologiczne. Na koncepcję allogenicznego pochodzenia mioceńskich formacji salinarnych, karpackiego regionu Centralnej Paratetydy, zwrócono uwagę przy charakterystyce śląskiego okresu naukowej działalności Profesora. W tym miejscu wypada podnieść trzy zagadnienia, którymi Jurek zajmował się, pracując w Poznaniu. Zaliczam do nich: a) podsumowanie wiedzy o sejsmicznej i petrologicznej strukturze litosfery i skorupy ziemskiej, o ewolucji geotektonicznej, o polach geofizycznych, wreszcie dynamice i współczesnej kinematyce strefy tektonicznej Teisseyre-Tornquista; do tej istotnej z geologicznego punktu widzenia problematyki wniósł Jurek szereg oryginalnych przemyśleń oraz hipotez. Jego poglądy są licznie cytowane w piśmiennictwie krajowym i zagranicznym; b) pierwsze w światowej literaturze uwypuklenie roli obciążenia swobodnej powierzchni litosfery plejstocześnymi lądolodami, wyrażonej wpływem na stan, strukturę i kinematykę o globalnym bądź regionalnym wyrazie; autor odnosi się w tym przypadku do stanu fizycznego Ziemi, struktury warstwy osadowej skorupy ziemskiej, zmian pól geofizycznych geoidy oraz kinematyki i dynamiki litosfery; c) zakwestionowanie szeroko akceptowanej tezy o odwracalności glacjaizostaticznych przemieszczeń powierzchni lądowych obszarów Ziemi. W myśl Jego argumentacji są to przemieszczenia strukturotwórcze, mające istotny wpływ na aktywizację powierzchni osłabienia różnego rzędu podkenozoicznej warstwy osadowej skorupy ziemskiej. Może to prowadzić do trwałych odkształceń warstwy słabo skonsolidowanych bądź nieskonsolidowanych osadów kenozoicznych.

Jerzy Liszkowski prowadził i stale poszerzał współpracę międzynarodową oraz krajową. Ilustracją tego jest Jego wieloletnia aktywna współpraca z Instytutem Geodezji Wyższej i Astronomii Geodezyjnej Politechniki Warszawskiej, a także czynny udział w licznych konferencjach na terenie Polski i poza granicami. Jego dobrze merytorycznie przygotowane wystąpienia wywoływały żywy oddźwięk w czasie obrad i chociaż nie wszystkie wyrażane przez Niego poglądy były akceptowane, to zmuszały do wnikliwych dyskusji oraz polemik.

Do końca aktywność Jurka wyrażała się licznymi badaniami osobiście prowadzonymi w terenie (w tym kartowaniem geologicznym kolejnego arkusza SMGP), kierowaniem pracami dyplomowymi różnych szczebli, szeroko uprawianą dydaktyką. Nic, bądź niewiele i to wyłącznie dla najbliższych, nie wskazywało na postępującą chorobę. Jurek wciąż był aktywny, a ponadto jak zwykle pogodny. Silnie tego doświadczyłem, gdy przyszło mi zaliczać studentom w Jego imieniu zimowy semestr roku akademickiego 2004/2005. Pewnego dnia pojawiły się dwie studentki po wpis w indeksie. Przy okazji podzieliły się refleksją: „Zaledwie trzy tygodnie temu pan profesor miał dla nas wykład, był jak zwykle elegancki oraz pogodny i dowcipny, a od kilku dni już Go nie ma”. Dobrze to oddaje osobowość Jurka, potrafiącego ukrywać swoje dolegliwości, a nawet prezentować dobry nastrój.

Pracownikom instytutu nie było łatwo sprostać wszystkim prowadzonym przez profesora pracom. Obok konieczności szybkiego znalezienia zastępców dla kontynuowania standardowej dydaktyki, przejęcia promotorstwa mocno zaawansowanych doktoratów, zaistniała potrzeba dalszej realizacji współpracy naukowej w uczelni i na szerszym forum. Udało się to z trudem wykonać, przy czym szczególnie cieszy fakt wypromowania dwóch wartościowych doktorów, którzy w pełni zdają sobie sprawę, że w istocie wyszli spod ręki Profesora Jerzego Liszkowskiego.

Jurek odszedł pośpiesznie, nazbyt pośpiesznie, pozostawiając trudną do zabliznienia lukę zarówno w aspekcie merytorycznym, jak i ludzkim. Upiływający czas nie łagodzi poczucia straty i nie uzasadnia sentencji „nie ma ludzi niezastąpionych”. Zdarza mi się odczuć, że skoro Go nie ma w instytucie, to z pewnością przebywa w terenie, a pusty gabinet świadczy, że jak zwykle buszuje w bibliotece.

To właśnie tam obecnie można spotkać Profesora chociaż już tylko w napisanych przez Niego wielu artykułach i innych niepublikowanych opracowaniach z zakresu wielu dziedzin geologii. Poniżej zestawiona bibliografia świadczy jednoznacznie o bardzo szerokich horyzontach wiedzy profesora Jerzego Liszkowskiego, jak również o tym, że chętnie swoje przemyślenia poddawał pod dyskusję, prezentując je światu. Fakt ten potwierdza również czynny udział Profesora w licznych konferencjach, sympozjach i kongresach. W sumie brał udział w 28 krajowych konferencjach, na których wygłosił – samodzielnie lub we współautorstwie – 37 referatów, oraz w 29 kongresach i konferencjach zagranicznych, na których wygłosił 30 samodzielnych oraz 6 „wspólnych” referatów. Ogromny zbiór publikacji jest obecnie bogatą skarbnicą wiedzy geologicznej, ale nie może niestety zastąpić bezpośrednich rozmów z Profesorem, Jego życzliwych wskazówek, czego doświadczyłem osobiście, pisząc pod Jego opieką swoje prace: magisterską i doktorską.

Myszę, że wszyscy wychowankowie Profesora Jerzego Liszkowskiego mogą być wdzięczni losowi, że na ich drodze postawił w jakimś momencie życia taką Postać – Nauczyciela i Mistrza. Ja jestem.

Publikacje naukowe

- [1] Liszkowski J., 1962. Stratygrafia raf raurackich w okolicach Bałtowa. *Przeł. Geol.* 12: 655–658, 2 tab., 14 poz. bibl.
- [2] Liszkowski J., 1963. Litologia i sedymentacja osadów rauraku okolic Bałtowa. *Przeł. Geol.* 2: 82–86, 2 ryc., 15 poz. bibl.
- [3] Liszkowski J., 1965. Kras doliny Wisły Środkowej i wyżyn przyległych na odcinku Zawichost–Puławy i jego wpływ na zagospodarowanie terenu. *Mat. Symp. w Kazimierzu Dolnym: „Geologiczne problemy zagospodarowania Wisły Środkowej od Sandomierza do Puław”*, t. 1, s. 81–95, 4 tab., 10 poz. bibl.
- [4] Kowalski W.C., Falkowski E., Liszkowski J., Łozińska-Stępień H., Stochlak J., 1965. Problemy metodyczne regionalnej oceny warunków inżyniersko-geologicznych na przykładzie badań przelomowego odcinka Wisły Środkowej. *Ibidem*, s. 71–80, 2 ryc.
- [5] Kowalski W.C., Drągowski A., Falkowski E., Liszkowski J., Łozińska-Stępień H., Stochlak J., 1965. Plejstoceńska ewolucja przelomowego odcinka Wisły Środkowej i jej dopływów oraz wyżyn przyległych. *Ibidem*, s. 34–41, 22 poz. bibl.
- [6] Kowalski W.C., Bujwid H., Krajewska-Pinińska J., Liszkowski J., Muchowski J., Stochlak J., 1965. Warunki hydrogeologiczne doliny Wisły Środkowej i wyżyn przyległych na odcinku Zawichost–Solec Sandomierski. *Ibidem*, t. 2, s. 5–26, 2 ryc., 30 poz. bibl.
- [7] Liszkowski J., 1966. Metodyka regionalnych inżyniersko-geologicznych badań krasu. *Przeł. Geol.* 4: 167–169.
- [8] Liszkowski J., 1966. Podstawy klasyfikacji zjawisk i procesów krasowych dla potrzeb praktyki inżyniersko-geologicznej i hydrogeologicznej. *Przeł. Geol.* 5: 225–230, 4 tab., 57 poz. bibl.
- [9] Liszkowski J., 1966. Mapa warunków hydrogeologicznych. *Przeł. Geol.* 6: 280–282, 1 ryc.
- [10] Kowalski W.C., Liszkowski J., Łozińska-Stępień H., Myślińska E., Stochlak J., Szyszło D., Wiatr I., Wysokiński L., 1966. Stratygrafia czwartorzędu wysoczyzny morenowej na obszarze miasta Płocka. *Mat. LXI Sesji Nauk. IG: „Problemy geologiczno-inżynierskie i hydrogeologiczne doliny Wisły”*. 14–15.10.1966, s. 38–47, 19 poz. bibl., Warszawa–Gdańsk.
- [11] Kowalski W.C., Falkowski E., Liszkowski J., Łozińska-Stępień H., Myślińska E., Stochlak J., Szyszło D., Wiatr I., Wysokiński L., 1966. Metodyka oceny warunków inżyniersko-geologicznych w miastach średniej wielkości na Niżu Polskim na przykładzie miasta Płocka. *Ibidem*, s. 308–314, 6 poz. bibl.
- [12] Liszkowski J., Muchowski J., 1968. Uwagi o wapieniach „serpulowych” dolnego sarmatu strefy progów zewnętrznych południowej krawędzi Wyżyny Lubelskiej. *Przeł. Geol.* 5: 226–229, 4 ryc., 26 poz. bibl.
- [13] Liszkowski J., Muchowski J., 1969. Morfologia, budowa wewnętrzna oraz geneza masywów wapieni biogenicznych dolnego sarmatu strefy progów zewnętrznych południowej krawędzi Wyżyny Lubelskiej. *Biul. Geol. UW*, t. 11, s. 5–36, 13 pl., 6 ryc. tekst., 1 tab., 65 poz. bibl.
- [14] Liszkowski J., Stochlak J., 1969. Rozprzestrzenienie i geneza trzeciorzędowych osadów glaukonitowych na obszarze NE obrzeżenia Gór Świętokrzyskich. *Przeł. Geol.* 2: 80–83, 5 ryc., 25 poz. bibl.
- [15] Liszkowski J., 1969. Cenna pozycja z hydrogeologii. Recenzja pracy: A. Thurnera „Hydrogeologie”. *Przeł. Geol.* 1: 47–48.
- [16] Liszkowski J., 1969. Problemy badań podłoża budowlanego. Recenzja pracy: E. Schultze i H. Muhs „Bodenuntersuchungen für Ingenieurbauten”. *Przeł. Geol.* 10: 523–525.

- [17] Liszkowski J., Wójcik Z., 1969. Anormalne miąższości utworów czwartorzędowych w okolicy Łęczycy i ich geneza. *Przegl. Geol.* 10: 494–496, 1 ryc., 8 poz. bibl.
- [18] Liszkowski J., 1970. Zsylikowana fauna górnourajska z trzeciorzędowych kontynentalnych rumoszków oraz gruzów krzemieni i zsylikowanych wapieni okolic Ostrowca Świętokrzyskiego. *Przegl. Geol.* 7: 322–325, 4 ryc., 1 tab., 17 poz. bibl.
- [19] Liszkowski J., 1970. Biostratygrafia danu i paleocenu z Nasiłowa i Bochtownicy w świetle analizy ichtiofauny. *Przegl. Geol.* 8–9: 391–397, 2 ryc., 1 tab., 31 poz. bibl.
- [20] Liszkowski J., 1970. The influence of geological history on the geomechanical properties of soils. *Proc. 2-nd Seminar Soil Mech. Found. Eng., Łódź*, s. 853–865, 1 ryc., 2 tab., 11 poz. bibl.
- [21] Liszkowski J., 1970. Filtrational deformations of loess deposits and their engineering-geological significance. 1-st Int. Congr. Int. Ass. Eng. Geology, Paris, v. 1, s. 501–514, 3 ryc., 3 tab., 37 poz. bibl.
- [22] Liszkowski J., 1970. Problems and methods in regional engineering-geological research of karst. *Ibidem*, v. 2, s. 882–894, 4 ryc., 1 tab., 23 poz. bibl.
- [23] Liszkowski J., 1970. Materiały z Sympozjum IBG. Recenzja pracy: *Der Bruchmechanismus im Gebirge-Bruchkinematik, Bruchcharakteristik und Wiederverfestigung von Bruchmassen*. *Przegl. Geol.* 8/9, s. 411
- [24] Liszkowski J., 1971. Filtracyjne deformacje utworów lessowych. *Biul. Geol. UW* 13: 87–132, 3 ryc., 3 tab., 94 poz. bibl.
- [25] Kowalski W.C., Liszkowski J., 1971. Recent Vertical Crustal Movements in Poland on the Basis Their Geological Structure. *Bull. Acad. Pol. Sci., Ser. Sci. De la Terre*, XIX, 1: 25–28.
- [26] Liszkowski J., 1972. Wapienie litotamniowe na antyklinie chęcińskiej. *Przegl. Geol.* 1: 34–35, 1 ryc.
- [27] Liszkowski J., 1972. Pierwsze górnourajskie stanowisko paleoflorystyczne w Polsce. *Przegl. Geol.* 8–9: 388–392, 5 ryc., 12 poz. bibl.
- [28] Kowalski W.C., Liszkowski J., 1972. Współczesne pionowe ruchy skorupy ziemskiej w Polsce na tle jej budowy geologicznej. *Biul. Geol. UW* 14: 5–15.
- [29] Kowalski W.C., Liszkowski J., 1972. Analiza zasad, kryteriów i metod regionalizacji dla potrzeb komputerowo zorientowanego systemu przechowywania i przetwarzania informacji geologicznych w Polsce. *Przegl. Geol.* 6: 294–298, 3 ryc.
- [30] Liszkowski J., Stochlak J., 1972. Instrukcja określania stopnia spękania skał. „Geoprojekt”, Warszawa, 43 s., 7 tab., 5 ryc., 8 poz. bibl.
- [31] Liszkowski J., 1973. Stanowisko warstwy kostnej (bone bed) w „warstwach falistych” dolnego wapienia muszlowego południowego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich w Wolicy k/Kielc. *Przegl. Geol.* 12: 644–648, 3 ryc., 15 poz. bibl.
- [32] Liszkowski J., 1973. Erdfälle und Bodensenkungen der Karstgebiete Polens: ihre Verbreitung und Genese. *Proc. Int. Symp. Int. Ass. Eng. Geology: „Sink-holes and subsidence: engineering-geological problems related to soluble rocks”*, Hannover, sect. 1, s. E1–E7, 3 ryc., 11 poz. bibl.
- [33] Liszkowski J., 1973. Bemerkungen über die Geomechanik von Erdfällen. *Ibidem*, sect. 2, s. F1–F5, 14 poz. bibl.
- [34] Brochwicz W., Liszkowski J., Stochlak J., 1973. Rozpoznanie i rekonstrukcja kopalnych środowisk sedymentacyjnych. Recenzja pracy: J. Keith (ed.) „Recognition of Ancient Sedimentary Environments”. *Przegl. Geol.* 11: 609–610.
- [35] Liszkowski J., 1974. Wpływ litologii, genezy i historii obciążeń na własności fizyczno-mechaniczne trzeciorzędowych utworów kontynentalnych północno-wschodniej części jurajskiego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich. *Biul. Geol. UW* 12: 139–196, 24 ryc., 8 tab., 94 poz. bibl.

- [36] Liszkowski J., 1974. Spectral Analysis of Recent Crustal Movements in Poland. Int. Symp. on Recent Crustal Movements., Zurich, 1974, Abstracts, s. 56.
- [37] Liszkowski J., 1974. Zu einigen Problemen der Spelaeogenese. Memoria XI di Rassegna Speleologica Italiana, vol. II, Como, s. 33–38, 15 poz. bibl.
- [38] Liszkowski J., 1974. Geological models of development of seepage soil deformations in Poland. Proc. 2-nd Int. Congr. Ass. Eng. Geology. Sao Paulo, vol. 2, sect. 5, s. 1–12, 1 ryc., 1 tab., 43 poz. bibl.
- [39] Kowalski W.C., Liszkowski J., 1974. Relations of the Logical Structure for a General System for Storage and Retrieval of Geological Data (OSAIG) in Poland. Biul. Geol. Wyd. Geol. UW 16: 9–11.
- [40] Kowalski W.C., Liszkowski J., 1974. An Analysis of Principles, Criteria and Methods of Regionalization for Computer-Oriented Systems for the Storage and Retrieval of Geological Data in Poland. Biul. Geol. Wyd. Geol. UW 16: 16–30.
- [41] Brochwicz W., Liszkowski J., Stochlak J., 1974. Środowiska sedymentacji osadów klastycznych. Recenzja pracy: H.E. Reineck and I.B. Singh „Depositional sedimentary Environments”. Przegł. Geol. 6: 282–283.
- [42] Liszkowski J., Brochwicz W., 1974. Wstęp do stratygrafii i nauki o facjach. Recenzja pracy: O.F. Geyer „Grundzuge der Stratigraphie und Fazieskunde”. Bd. 1. Przegł. Geol. 8, s. 400.
- [43] Liszkowski J., 1975. Correlations between lithogenetic features and physical properties of Tertiary decalcification clays (terrae calcis) from Central Poland. Bull. Int. Ass. Eng. Geology 11: 87–91, 4 tab., 17 poz. bibl.
- [44] Liszkowski J., 1975. The influence of karst on geological environment in regional and urban planning. Ibidem, 12, s. 49–51, 18 poz. bibl.
- [45] Liszkowski J., 1975. Wpływ krasu na środowiska geologiczne w aspekcie możliwości różnorodnego zagospodarowania terenu. Aktualne problemy geologii inżynierskiej. Mat. zebrane z okazji II Międz. Kongr. IAEG. Wyd. Geol., Warszawa, s. 37–52.
- [46] Liszkowski J., 1975. Geologiczne modele filtracyjnych deformacji gruntów w Polsce. Ibidem, s. 133–151, 1 fig., 1 tab., 35 poz. bibl.
- [47] Liszkowski J., 1975. Recent Earth's Crustal Movements in Poland: Some New Data. Tectonophysics 29, 1–4, Special Issue: Recent Crustal Movements, s. 383–388, 1 ryc., 11 poz. bibl.
- [48] Liszkowski J., 1975. Wpływ obciążenia łądłolodem na plejstocenią dynamikę litosfery na obszarze Polski. W: Współczesne i neotektoniczne ruchy skorupy ziemskiej w Polsce. Mat. I Kraj. Symp., Warszawa – listopad 1975, t. 1, s. 255–277, 5 ryc., 60 poz. bibl.
- [49] Liszkowski J., 1975. Wpływ pionowych ruchów skorupy ziemskiej na kształtowanie się warunków hydrogeologicznych wodonośców szczelinowych. Ibidem, s. 279–290, 1 ryc., 2 tab., 13 poz. bibl.
- [50] Kowalski W.C., Liszkowski J., 1975. General interdependences between the geological structure and recent vertical crustal movements in Poland. Proc. 4-th Int. Symp. IUGG, IAG, CRM: „Problems of Recent Crustal Movements”, Moskwa, s. 93–97, 1 ryc., 4 poz. bibl. [50%].
- [51] Liszkowski J., Brochwicz W., 1975. Nowe publikacje z zakresu współczesnej sedymentacji węglanowej. Recenzje prac: J.D. Milliman „Marine Carbonates. Recent Sedimentary Carbonates”; B.H. Purser (ed.) „The Persian Gulf. Holocene Carbonate Sedimentation in a shallow Epicontinental Sea”. Przegł. Geol. 4, s. 199.
- [52] Liszkowski J., 1975. Recent vertical movements versus supra and infrastructure of the Earth's Crust in Poland. Meeting of European Geol. Societies., Reading Univ., U.K., 8–12 Sept., ses. L.4., Abstracts.
- [53] Liszkowski J., 1975. The influence of pressure on kinetics of karst processes. Ann. Speleol. 30, 4: 709–710.

- [54] Liszkowski J., 1976. Ist die Mischungskorrosion die einzige im phreatischen Bereich der Karstgrundwasserleiter wirksame Korrosionsform? Proc. 6-th Int. Congr. of Speleology, Olomouc-1973, vol. III, sect. Bb, publ. 024, s. 193-198, Academia Praha, 16 poz. bibl. ang. res.
- [55] Liszkowski J., 1976. Lithologie und Chronologie der Fossilen Terrae-Calcis-Boden der Karstgebiete des Mittelpolnischen Hochlandes. Ibidem.
- [56] Liszkowski J., 1976. Metody badań współczesnych i neotektonicznych ruchów skorupy ziemskiej. Referat generalny. Mat. I Kraj. Symp.: „Współczesne i neotektoniczne ruchy skorupy ziemskiej w Polsce”, Warszawa – listopad 1975, t. 2, s. 55-73, 4 ryc., 1 tab., 11 poz. bibl.
- [57] Liszkowski J., 1976. Problem genezy lessów w świetle analizy warunków kształtowania się ich własności strukturalnych i fizyczno-mechanicznych. Inst. Geol. Biul. 297. Z badań czwartorzędu w Polsce 18: 53-62, 50 poz. bibl.
- [58] Liszkowski J., 1976. W sprawie lodowcowego pochodzenia materiału trzeciorzędowego z centralnych rejonów Gór Świętokrzyskich. Dyskusja. Przegl. Geol. 8: 463-469, 4 ryc., 16 poz. bibl.
- [59] Liszkowski J., 1976. Kopalny profil wietrzeniowy wapieni i margli górnourajskich (dolnokimerydzkich) sprzed transgresji albskiej z Ożarowa. Przegl. Geol. 8: 492-494, 5 ryc., 4 poz. bibl.
- [60] Liszkowski J., 1976. Rozwój litofacjalny i paleogeograficzny jury górnej północno-wschodniej części mezozoicznego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich. W: Przewodnik XLVIII Zjazdu PTG, Starachowice – wrzesień 1976, Probl. IB, wprowadzenie, opis trasy, pkt IB-2, s. 113-120, 127-133, 3 ryc.
- [61] Praca zbiorowa (współautorstwo), 1976. Principy sostavlenija kart izmienenija geologiczeskoj sriedy pod wlijanijem dejatielnosti czelowieka. W: Mieždunarodnyj Geol. Kongr. XXV sesja, Dokł. Sov. Geol.: Geologija Czetverticznogo Perioda, Inżeniernaja Geologija, Probl. Hidrogeol. Aridnoj Zony. Izd. Nauka, Moskwa, s. 165-172, 3 ryc., ang. res. (zob.: Biul. Moskowskiego Univ., 1976, s. 59-62)
- [62] Liszkowski J., Stochlak J., 1976. Podręcznik geostatystyki. Recenzja pracy: R.B. Mc Connel (ed.) – Concepts in geostatistics. Przegl. Geol. 3: 165-166.
- [63] Liszkowski J., Stochlak J., 1976. Monografia właściwości teksturalno-geometrycznych i fizycznych osadów gruboziarnistych. Recenzja pracy: G.V. Chilingarian i K.W. Wolf (eds) „Compaction of coarse-grained sediments”, vol. 1. Przegl. Geol. 4: 229-230.
- [64] Liszkowski J., 1977. Prawidłowości i odrębności hydrauliki krasowej. Biul. Geol. Wydz. Geol. UW 21: 29-51, 2 ryc., 65 poz. bibl.
- [65] Liszkowski J., Stochlak J., 1977. Polowe metody rozdzielania gruntów skalistych ze względu na wytrzymałość. W: Badania gruntów dla potrzeb budownictwa. Materiały z narady naukowej Geoprojektu, Halin, wrzesień 1977, s. 63-71, ryc. 3, tab.1, poz. bibl. 7. Wyd. Geol., Warszawa (Wydanie 2 – uzupełnione, Wyd. Geol., Warszawa 1978).
- [66] Liszkowski J., Stochlak J., 1977. Procesy powierzchniowe – nowe czasopismo z zakresu geomorfologii dynamicznej i dziedzin pokrewnych. Przegl. Geol. 4: 215-216.
- [67] Liszkowski J., 1977. Main Geodynamic units of Poland: an attempt to a synthesis. Abstracts of the Int. Symp. on Recent Crustal Movements. Stanford Univ., Palo Alto, California.
- [68] Liszkowski J., 1977. Relationships between the rate of recent vertical crustal movements and parameters of some geophysical fields in Poland. Abstract. Ibidem.
- [69] Liszkowski J., 1979. Typy morfologiczne oraz mechanizmy rozwoju powierzchniowych form krasu zakrytego w Polsce. Biul. Geol. UW 23: 155-168, 2 ryc., 15 poz. bibl.
- [70] Liszkowski J., 1980. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. Ostrów Lubelski. Mapa + objaśnienia, s. 118, 6 tabl., 9 ryc., 115 poz. bibl.

- [71] Glazer Z., Kaczyński R., Liszkowski J., 1980. Powierzchniowe ruchy mas w rejonie Góry Włodowskiej i ich wpływ na wykop CMK. *Biul. Geol. UW* 26, 8 ryc., 11 poz. bibl.
- [72] Liszkowski J., 1981. Succession, modes of occurrence and palaeoecology of the Middle Miocene coralline flora of the Carpathian Foredeep. *Journées Etud. System et Biogeogr. Médit., CIESM, Cagliari* 1980, s. 117–120, 1 ryc., Monaco 1981.
- [73] Liszkowski J., 1981. Analiza łączności hydraulicznej wód podziemnych z powierzchniowymi dla potrzeb budownictwa wodnego. *Mat. I Kraj. Konf. „Techniczna kontrola zapór”*, listopad 1981, t. 4, s. 45–53, 1 ryc. Wyd. IMGW, Warszawa.
- [74] Jankowski J., Liszkowski J., 1981. Rozwój procesów krasowych w otoczeniu i podłożu zbiornika wodnego Przeczyce oraz wpływ tych procesów na warunki eksploatacyjne zbiornika. *Ibidem*.
- [75] Liszkowski J., 1982. Geneza pola współczesnych pionowych ruchów skorupy ziemskiej na obszarze Polski. *Rozprawy Uniwersytetu Warszawskiego* 174, 179 s., 42 fig., 11 tab., 334 poz. bibl.
- [76] Liszkowski J., 1982. Wpływ ruchów neotektonicznych na warunki stateczności masywu skalnego i eksploatacji surowców mineralnych. *Mat. Konf. Nauk.: „Badania geologiczno-inżynierskie w górnictwie”*, Kraków – wrzesień 1982, s. 76–82, 6 poz. bibl. Wyd. AGH Kraków.
- [77] Liszkowski J., Pulina M., 1982. Metodyka badań inżyniersko-geologicznych i hydrogeologicznych obszarów krasowych dla potrzeb budowy zapór i zbiorników wodnych. *Mat. I Kraj. Konf.: „Techniczna kontrola zapór”*, listopad 1981, t. 3, s. 78–90, 5 poz. bibl. Wyd. IMGW, Warszawa.
- [78] Liszkowski J., 1982. Przyczynek do problemu ewolucji tektonicznej warwiscydów Polski południowo-zachodniej. W: *Mat. III Terenowej Szkoły Geologów U.Śl., Srebrna Góra*, kwiecień 1982, s. 21, Katowice.
- [79] Liszkowski J., 1984. System klasyfikacji szczelin, sieci szczelin i szczelinowatości dla potrzeb inżyniersko-geologicznego opisu struktury masywów skalnych. *Mat. Sesji Nauk. „Problemy inżyniersko-geologiczne masywów skalnych”*, Kraków – czerwiec 1984. Wyd. AGH, s. 145–159, 27 poz. bibl.
- [80] Liszkowski J., 1985. O możliwości wyznaczenia uogólnionej wartości wskaźnika wodoprzewodności (T) na podstawie danych hydrologicznych. *Mat. III Ogólnopolskiego Sympozjum: „Aktualne problemy hydrogeologii”*, Kraków-Karniowice – maj 1985, s. 145–148, 11 poz. bibl. Wyd. AGH, Kraków.
- [81] Liszkowski J., 1985. Słownik tektoniczny. Cz. XVI. Neotektonika i tektonika współczesna. *Przegl. Geol.* 3: 161–163.
- [82] Liszkowski J., 1985. Słownik tektoniczny. Cz. XVII. Ruchy tektoniczne. *Przegl. Geol.* 5.
- [83] Liszkowski J. (red.) i in., 1985. Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1: 200 000, ark. Kluczbork. Mapa + objaśnienia. Wyd. Inst. Geol., Warszawa.
- [84] Liszkowski J., 1985. The mechanics of formation of the Polish Through. *Terra Cognita* 5, 2–3, s. 260, Abstracts.
- [85] Liszkowski J., 1985. Recent vertical crustal movements versus gravity and geothermics in Poland. *Terra Cognita* 5, 2–3, s. 311, Abstracts.
- [86] Liszkowski J., 1985. Documents of mass and energy exchange between the Pericarpethian Epicontinental Sea and the Tethys Ocean in Mesozoic Time. *Ibidem*, s. 110.
- [87] Liszkowski J., 1985. The origin of oceanic salt formations. *Ibidem*, 1, s. 72
- [88] Liszkowski J., 1987. Zonal arrangement of thermal regimes of Pleistocene ice sheets as indicated by field data from Poland. W: *The Physical Basis of Ice Sheet Modelling (Proc. of the Vancouver Symp., August 1987)*, IAHS Publ. No 170, s. 121–130, 4 ryc., 16 poz. bibl.

- [89] Liszkowski J., 1987. Geneza wapieni skalistych Jury Polskiej nadal problemem otwartym. W: *Mat. VIII Terenowej Szkoły Geologów U.Śl., Podlesice 16–22.04.1987*, s. 4–6, 1 ryc., Katowice.
- [90] Liszkowski J., 1988. O możliwości rozróżniania wód krasowych od krasowo-szczelinowych i szczelinowych. *Prace Nauk. Uniw. Śl. nr 856, Geologia, t. 9*, s. 72–88, 3 ryc., 1 tab., 3 poz. bibl. Wyd. U.Śl., Katowice.
- [91] Liszkowski J., 1989. Orogeniczny-descensyjny model genetyczny mioceńskich formacji salinarnych regionu karpackiego wschodnich obszarów Centralnej Paratetydy. *Prace Nauk. Uniw. Śl. nr 1019, 102 s.*, 18 ryc., 2 aneksy, 5 tab., 324 poz. bibl., ang. i ros. res. Wyd. U.Śl., Katowice.
- [92] Liszkowski J., 1989. Antropogeniczne deformacje terenu w Polsce, ich mechanizmy rozwoju, rozprzestrzenienie, cechy geometryczne i kinematyczne oraz znaczenie inżyniersko-geologiczne. W: *Inżyniersko-geologiczne problemy środowiska człowieka. Warszawa*, s. 258–302, 12 ryc., 1 tab., 43 poz. bibl.
- [93] Liszkowski J., 1989. Mechaniczne sprzężenie pomiędzy polem współczesnych pionowych ruchów skorupy ziemskiej a polem geotermicznym i sposób jego realizacji na obszarze Polski. W: *Współczesne problemy geologiczne Polski Centralnej. Mat. Sesji Nauk. z okazji 25-lecia Koła SITG przy Wyd. Geol. UW*, s. 39–64, 5 ryc., Wyd. UW.
- [94] Liszkowska E., Liszkowski J., 1989. Ocena mikro- i makrohydraulicznych parametrów masywów szczelinowo-krasowych dla potrzeb hydrogeologii. *Mat. Konf. Nauk.: „Wody szczelinowo-krasowe i problemy ich ochrony”*, Karniowice, wrzesień 1989, s. 14–22. Wyd. SGGW-AR, Warszawa.
- [95] Liszkowski J., 1989. Are „Miocene Salinity Crises” of Central Paratethys and Mediterranean Tethys Reality? 28-th Int. Geol. Congress, Washington, D.C., USA, July 1989, Abstracts, vol. 2, s. 2–307–308, Washington.
- [96] Liszkowski J., 1989. Recent Vertical Crustal Movements versus Gravity and Geothermics within Continental Intraplate Areas: Example of Poland. *Ibidem*, s. 2–308.
- [97] Liszkowski J., 1989. Middle Miocene Serpulid-Crytalgal Carbonate Mud-Mounds and Reef Mounds from Southeastern Poland. *Ibidem*, s. 2–308–309.
- [98] Liszkowski J., 1989. Jeszcze raz o pozycji strukturalnej i tektogenezie Pienińskiego pasma skałkowego. W: *Mat. X Terenowej Szkoły Geologów U.Śl., Krościenko n/Dunajcem*, kwiecień 1989, s. 25–28, Katowice.
- [99] Liszkowski J., 1992. Wpływ plejstocentrycznych lodolodów na stan, strukturę, kinematykę i dynamikę ziemi. *Mat. VIIth Glacitectonics Symposium, Zielona Góra, maj 1992*, s. 217–253, 26 ryc., 74 poz. bibl.
- [100] Liszkowska E., Liszkowski J., 1992. Przyczyny nasilonej ujemnej retencji wód podziemnych w masywach węglanowych. *Mat. Sympozjum: „Problemy hydrogeologiczne południowo-zachodniej Polski”*, Pokrzywna, 10–12 września 1992, s. 79–85, Wrocław.
- [101] Liszkowski J., Racki G., 1993. Ichthyoliths and deepening events in the Devonian carbonate platform of the Holy cross Mountains. *Acta Palaeont. Pol.* 37, 2–4: 407–426.
- [102] Liszkowski J., 1993. Die Selachierfauna des Muschelkalks in Polen: Zusammensetzung, Stratigraphie und Paläoökologie. W: *Hagdorn H., Seilacher A. (red.). Muschelkalk. Schöntaler Symp. 1991*, s. 177–185. Korb (Goldschneck), Stuttgart.
- [103] Liszkowska E., Liszkowski J., 1993. Naturalne, przyspieszone i wzbudzone procesy osiadania powierzchni terenu oraz ich wpływ na zagospodarowanie równiny aluwialnej i deltowej Wisły. W: *Churski Z. (red.). Uwarunkowania przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne zagospodarowania dolnej Wisły*. Wyd. UMK, Toruń, s. 29–34.
- [104] Liszkowski J., 1993. The effects of Pleistocene ice-sheet loading-unloading cycles on the bedrocks structure of Poland. *Folia Quaternaria* 64: 7–23.
- [105] Liszkowski J., 1993. O genezie mioceńskich formacji salinarnych zapadliska przedgórskiego Karpat oraz innych zapadlisk między- i śródgórskich wschodnich obszarów

- Centralnej Paratetydy. W: Streszczenia referatów, II, PTGeol., Oddział Poznański, s. 89–92, Poznań.
- [106] Heliasz Z., Lewandowski J., Liszkowski J., Wielgomas L., 1994. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1: 50 000, Arkusz Żarki (879). Mapa + objaśnienia, 63 s., 2 tab., 4 tabl. PIG, Warszawa.
- [107] Liszkowski J., 1994. Distribution and effects of land subsidence in Poland. Proc. VII Int. Cingress IAEG, Lizbona, Balkema (Rotterdam), s. 1891–1898.
- [108] Liszkowska E., Liszkowski J., 1994. Quantitative measurements of discontinuities in rock masses for practical purposes: Comments on and suggestions for sampling procedures. Proc. Tnt. Cong. IAEG, Lizbona, Balkema (Rotterdam), s. 1055–1060.
- [109] Liszkowski J., 1994. Reliktowe cechy mikrostrukturalne i fizyczne lessów i ich paleośrodowiskowa interpretacja. Mat. Symp.: „Litologia i stratygrafia czwartorzędowych utworów pyłowych”, Sosnowiec. Georama 2 (1994): 3–11, Katowice.
- [110] Liszkowski J., 1995. On the mechanisms and kinematics of drift dolines formation. Acta Carsologica XXIV: 335–345, 2 ryc., 14 poz. bibl., Ljubliana.
- [111] Liszkowska E., Liszkowski J., 1995. Influence of vertical crustal movements on karst hydraulics and the karstification process. Acta Carsologica XXIV: 347–354, 9 poz. bibl., Ljubliana.
- [112] Liszkowski J., 1996. Cechy diagnostyczne oraz typowe sekwencje subfacji glin morenowych vistulianu środkowej Wielkopolski. Geologos 1: 159–174.
- [113] Liszkowski J., 1996. Poligeneza rzeźby obszarów wyżynnych Polski w świetle analizy reliktowych pokryw wietrzezeniowych. Acta Geogr. Lodziensia, 71: 165–179.
- [114] Liszkowski J., Topulos T., 1996. Kajper czy pstry piaskowiec? Problemy litostratygrafii triasu kujawskiego odcinka wału środkowopolskiego. Przegl. Geol. 44, 8: 783–789.
- [115] Liszkowski J., 1996. O piaskach formierskich obszaru częstochowskiego Jury Polskiej – raz jeszcze. W: Mat. XVI Terenowej Szkoły Geologów U.Śł., Morsko, Jura Częstochowska, 4–10 kwietnia 1996: 63–65, Sosnowiec.
- [116] Liszkowski J., Topulos T., 1997. Kajper czy pstry piaskowiec? Problemy litostratygrafii triasu kujawskiego odcinka wału środkowopolskiego – replika. Przegl. Geol. 45, 4: 371–375.
- [117] Liszkowski J. (z udziałem Barlika M., Śledzińskiego J.), 1998. Geotectonics and Geodynamics of the Teisseyre-Tornquist Tectonic Zone. CEI CERGOP Study Group No 8 „Geodetic Analysis of the Region of Central Europe”. Reports on Geodesy, no 4(34), 1998, Warsaw Univ. Of Technol., Inst. of Geodesy and Geodetic Astronomy, 112 s., 44 ryc., 5 tab.
- [118] Liszkowski J., 1998. Aktualny stan rozwoju teorii egzogenicznych procesów geologicznych. W: Liszkowski J. (red.), Współczesne problemy geologii inżynierskiej w Polsce. Wyd. Wind., Wrocław, s. 247–254.
- [119] Liszkowski J., 1998. Aktualny stan rozwoju teorii i praktyki prognoz geologiczno-inżynierskich. Ibidem, s. 255–264.
- [120] Liszkowska E., Liszkowski J., 1999. Znaczenie czynników środowiskowych dla wyboru lokalizacji ujęć infiltracyjnych. W: Krajewski S., Sadurski A. (red.), Współczesne problemy hydrogeologii, t. IX, s. 209–214. Wyd. PIG, Warszawa.
- [121] Liszkowski J., 2000. Grunty o specyficznych właściwościach: określenia, systematyka i uogólniona geologiczno-inżynierska charakterystyka. W: Mat. Seminarium: Aktualne problemy geologiczno-inżynierskich badań podłoża budowlanego i zagospodarowania terenu” z okazji 80 rocznicy urodzin i 60-lecia pracy zawodowej Prof. W.C. Kowalskiego, Warszawa, listopad 1999.
- [122] Liszkowski J., 2000. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1: 50 000, Arkusz Sieraków (43). Mapa + objaśnienia, 74 s., 4 tab., 3 tabl. PIG, Warszawa.

- [123] Liszkowski J., Radaszewski R., 2000. Pojezierze Międzychodzko-Pniewskie: Historia geologiczna i ewolucja rzeźby. (Wycieczka B). W: Biernacka J., Skoczylas J. (red.), *Geologia i ochrona środowiska Wielkopolski*. Przewodnik LXXI Zjazdu PTGeol., s. 147–162, 5 ryc., 6 poz. bibl. Bogucki Wyd. Naukowe S.C., Poznań.
- [124] Liszkowski J., 2000. Profesor Witold Cezariusz Kowalski – emerytowany uczyony, nauczyciel akademicki i człowiek. W: *Mat. Seminarium: „Aktualne Problemy geologiczno-inżynierskich badań podłoża budowlanego i zagospodarowania terenu” z okazji 80 rocznicy urodzin i 60-lecia pracy zawodowej Prof. W.C. Kowalskiego*, Warszawa 1999.
- [125] Liszkowska E., Liszkowski J., 2001. Wpływ ekstremalnych warunków hydrogeologicznych na reżim ciśnień piezometrycznych w wodonościach krasowych. W: Bocheńska T., Staśko S. (red.), *Współczesne problemy hydrogeologii X*, t. 1, s. 201–208, 2 ryc., 9 poz. bibl., Wrocław.
- [126] Biedrowski Z., Liszkowski J., 2001. Śladami historii złodowaceń Afryki Południowej. Streszczenia referatów. *PTGeol.*, Uniwersytet im A. Mickiewicza, t. X, s. 5–9, 5 ryc., 9 poz. bibl., Poznań.
- [127] Liszkowski J., 2001. Archaiczna (3,8–2,5 Ga) historia Ziemi Platformy Południowoafrykańskiej. *Ibidem*, s. 83–89, 5 ryc., 13 poz. bibl., Poznań.
- [128] Liszkowski J., Rasała M., Wilkosz P., 2003. Die Bedeutung geodätischer Messung für die Langzeitsicherheitsbewertung von Salzstöcken als Endlagerungsstandorte radioaktiver Abfälle. 12. Jahrestagung der Gesellschaft für Geowissenschaften, Husum, 92–95.
- [129] Liszkowski J., Rasała M., 2003. Bemerkungen zur langzeitlichen Stabilitätsberechnung für die unterirdische Endlagerung radioaktiver Abfälle in Salzstöcken. 70. Tagung Arbeitsgemeinschaft Norddeutscher Geologen, Neubrandenburg, 50–51.
- [130] Liszkowski J., Radaszewski R., Wilkosz P., 2004. Geologia i środowisko przyrodnicze Czarnohory. Streszczenia referatów Polskiego Towarzystwa Geologicznego, t. XIII, s. 73–85, 4 ryc., 7 fot., 4 poz. bibl. Instytut Geologii UAM, Poznań.
- [131] Liszkowski J., Tschuschke M., Młynarek Z., Tschuschke W., 2004. Statistical evaluation of the dependence of the liquidity index and undrained shear strength of CPTU parameters in cohesive soils. In: Viana da Fonseca A., Mayne P.W. (Eds), *Geotechnical and Geophysical Site Characterization. Proc. ISC'2 Porto, Portugal, 19–22 Sept. 2004*, vol. 1, p. 979–985, 13 fig., 8 bibl. Millpress, Rotterdam.
- [132] Liszkowski J., 2004. A short introduction to the geology, structural evolution, geophysical fields and geokinematics of the area studied by the CERGOP-2 countries and workpackages sub-group. *Ibidem*, Ch. 1 p. 49–69, 15 fig., 37 bibl.
- [133] Liszkowski J., Śledziński J., Vyskocil P., (red.) 2004. Pilot Report. Geodynamice of Central Europe. Current status of geotectonic investigation In Central Europe (version September 2004). *Reports on Geodesy No 4*, p. 45–189, 64 fig., 28 tab., 139 poz. bibl. Warsaw.
- [134] Tyc A., Andrejczuk V., Liszkowski J., 2005. Remarks on collapse and subsidence formation in karst – hazards and risks. *Geophysical Research Abstracts*, Vol. 7, 07655, European Geosciences Union, General Assembly, Vienna, 24–29 April 2005 (http://www.cosis.net/members/meetings/programme/session_programme.php).
- [135] Głazek J., Liszkowski J., Śledziński J., Vyskocil P., 2006. Report on Geodynamics of Central Europe. Current status of geotectonic investigation in Central Europe – Introduction. W: *Reports on Geodesy 4*, s. 13–15, 1 ryc., 1 tab.
- [136] Głazek J., Liszkowski J., Śledziński J., Vyskocil P., 2006. A short introduction to the geology, structural evolution, geophysical fields and geokinematics of the area studied by the CERGOP 2 Countries and work package subgroups – Chapter 1. W: *Reports on Geodesy 4*, s. 19–53, 21 ryc., 62 poz. bibl.

Podręczniki i skrypty

- [P1] Krach W., Liszkowski J., 1970. Zbiór skamieniałości. Zjednoczenie Przemysłu Pomocy Naukowych i Zaopatrzenia Szkół, Seria: geografia z geologią, Instrukcja VI 2–9, 59 s., 48 ryc., Zakł. Graficzne PZWS, Łódź.
- [P2] Stochlak J., Liszkowski J., 1973. Metodyka sporządzania map inżyniersko-geologicznych dla potrzeb spółdzielczego budownictwa mieszkaniowego. Centr. Zw. Spółdz. Bud. Miesz. Zespół Projektowania i Techniki. Geologia. Mat. Szkoleniowe. 60 s., 7 tab., 56 poz. bibl.
- [P3] Liszkowski J., Łozińska-Stępień H., Myślińska E., Stochlak J., Wiatr I., Wysokiński L., 1973. Atlas inżyniersko-geologiczny miasta Słucka. Opracowanie metodyczne. 1: 10 000. Red. Nauk. Z. Glazer i W.C. Kowalski, 105 s., 17 tab., 36 poz. bibl., 8 tablic mapowych.
- [P4] Liszkowski J., 1976. Powstawanie i formy zachowania skamieniałości. Zjednoczenie Przemysłu Pomocy Naukowych i Zaopatrzenia Szkół, Seria: Geografia z Geologią. Instrukcja VI 2–14, 30 s. 19 ryc., 1 tab. Fabryka Pomocy Naukowych, Warszawa.
- [P5] Liszkowski J., Stochlak J. (red.), 1977. Szczelinowatość masywów skalnych. Wyd. Geol., 312 s., 131 ryc., 32 tab., III zał., 279 poz. bibl.

Opracowania nieopublikowane

- [O1] Dragowski A., Krajewska-Pinińska J., Liszkowski J., Łozińska-Stępień H., Stochlak J. (pod kier. W.C. Kowalskiego). 1962 – Mapa stref i obszarów hydrogeologicznych powiatu Lipsko. Mapa + tekst objaśn. Arch. Oddz. Geologii WRN w Kielcach (mapa rękopiśmienna + tekst: maszynopis).
- [O2] Kowalski W.C., Liszkowski J., Łozińska-Stępień H., 1964. Ekspertyza w sprawie przyczyn przemieszczania się reperów geodezyjnych w strefie przyczółków zapory w Rożnowie na Dunajcu. Arch. Katedry Budownictwa Wodnego Politechniki Warszawskiej (maszynopis).
- [O3] Liszkowski J., 1966. Ocena wpływu krasu na inżyniersko-geologiczne warunki projektowanej eksploatacji złoża węgla brunatnego „Bełchatów” i zagospodarowania terenu, 47 s., mapy, ryc. Archiwum Centr. Urzędu Geologii, Warszawa, maszynopis.
- [O4] Kowalski W.C., Glazer Z., Liszkowski J., Łozińska-Stępień H., Myślińska E., Stochlak J., Szyszło D., Wiatr I., Wysokiński L., 1966. Ocena warunków inżyniersko-geologicznych miasta Płocka wraz z prognozą stateczności skarpy wiślanej. 154 s. tekstu, 14 zał. (w tym 10 map w skali 1:5000). Samodzielne autorstwo mapy geologicznej i hydrogeologicznej wraz z odpowiednimi rozdziałami tekstu objaśniającego. Arch. Zakł. Prac Geol. UW oraz MDBOR w Płocku, mapy rękopiśmienne, tekst: maszynopis.
- [O5] Liszkowski J., Muchowski J., 1966. Mapa Kopalni Budowlanych Polski w skali 1: 100 000, ark. Mogilno. Mapa + tekst objaśn., tabele. Archiwum PIG, Warszawa.
- [O6] Liszkowski J., 1967. Kras wapieni górnojurajskich północno-wschodniego mezozoicznego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich i jego inżyniersko-geologiczna ocena. Praca doktorska, 192 s. tekstu, tab., ryc., mapy, fot., 130 poz. bibl. Archiwum Inst. Hydrogeol. i Geol. UW, Warszawa, maszynopis.
- [O7] Liszkowski J., 1967. Ocena wpływu krasu na inżyniersko-geologiczne warunki projektowanej eksploatacji złoża węgla brunatnego „Bełchatów” i zagospodarowania terenu, 43 s. Tekstu, ryc., tab. Archiwum CUG, Warszawa.
- [O8] Liszkowski J., Muchowski J., 1967. Mapa Kopalni Budowlanych Polski w skali 1: 100 000, ark. Sanok. Mapa + tekst objaśn., tab. Archiwum PIG, Warszawa.

- [O9] Liszkowski J., 1968. Mapa geologiczna przełomowego odcinka doliny Warty między Działoszynem i ujściem Liswarty. Skala 1: 25 000. Arch. IG, Warszawa (mapa autorska).
- [O10] Hakenberg M., Liszkowski J., Łozińska-Stępień H., 1968. Studium inżyniersko-geologiczne opracowane pod kątem koncepcji lokalizacji zbiornika wodnego Chęciny dla potrzeb elektrowni i innych. Tekst + mapa, 12 zał. Arch. Zakł. Prac Geol. UW, Warszawa.
- [O11] Liszkowski J., Wójcik G., 1969. Rejestracja osuwisk na obszarze powiatu Siemiaty-cze. Mapa w skali 1: 25 000 + tekst, tab. Arch. PiG, Warszawa.
- [O12] Krajewski S., Liszkowski J., Łozińska-Stępień H., Jakubowski M., 1970. Projekt badań geologiczno-inżynierskich i hydrogeologicznych Lubelskiego Zagłębia Węglowego (uzupełnienie do projektu podstawowego złoża węgla kamiennego w kat. C2). Tekst + 1 mapa, tab. Arch. Prac Geol. UW, Warszawa.
- [O13] Kowalski W.C., Liszkowski J., 1970. Metodyka analizy wyników badań geomorfologicznych i geologicznych warunków posadowienia znaków geodezyjnych państwowej sieci linii powtarzanej niwelacji precyzyjnej w aspekcie ich reprezentatywności dla wyznaczenia współczesnych pionowych ruchów skorupy ziemskiej na obszarze Polski. Tekst + tab. + ryc. Arch. GIGiK, Warszawa.
- [O14] Liszkowski J., 1971. Inżyniersko-geologiczne warunki podłoża budowlanego na obszarach występowania gipsów w Niecec Nidziańskiej, 76 s, tekst, mapy, ryc., tab. Archiwum Wydziału Geologii WRN w Kielcach, maszynopis.
- [O15] Kowalski W.C., Liszkowski J., 1971. Analiza warunków geomorfologicznych i geologicznych posadowienia znaków geodezyjnych wzdłuż linii niwelacji precyzyjnej I klasy Poznań-Warszawa-Siedlce. Tekst, tab., ryc., 1 przekrój. Arch. GIGiK, Warszawa.
- [O16] Liszkowski J., Stochlak J., 1971. Instrukcja prowadzenia badań szczelinowatości skał litych dla potrzeb praktyki budowlanej, 39 s., 8 tab., 10 ryc., 2 zał. Arch. Geoprojektu, Warszawa.
- [O17] Kaczyński R., Liszkowski J., Stochlak J., 1972. Instrukcja określenia stateczności skarp i zboczy, 70 s. tekstu, 10 tab., 15 ryc., 1 zał., 33 poz. bibl. Arch. Geoprojektu, Warszawa.
- [O18] Liszkowski J., Smoleński A., 1972. Analiza warunków geomorfologicznych i geologicznych posadowienia znaków geodezyjnych wzdłuż wybranych linii powtarzanej niwelacji precyzyjnej obszaru Polski. Tekst, tab., 3 zał. graf. Arch. GIGiK, Warszawa.
- [O19] Liszkowski J., Wysokiński L., Małkowski K., Krasnodębski T., 1972. Inżyniersko-geologiczne warunki budowy osadnika poflotacyjnego oraz posadowienia obiektów zabudowy przemysłowej kopalni barytów „Boguszów”. Tekst + mapa, 11 zał., tab., Arch. Zakł. Prac Geol. UW, Warszawa.
- [O20] Liszkowski J., Stochlak J., 1973. Projekt badań geologicznych do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski w skali 1: 50 000, ark. Parczew i Ostów Lubelski, 54 s. tekstu, tab. Cz. graficzna: 23 mapy i szkice, 2 przekroje. Arch. Zakł. Prac Geol. UW, Arch. PiG, Warszawa (mapy rękopiśmienne, tekst: maszynopis).
- [O21] Liszkowski J., Muchowski J., 1973. Projekt badań geologicznych do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski w skali 1: 50 000, ark. Annopol i Ożarów, 87 s. tekstu, tab. Cz. graficzna: 17 map i szkiców, 2 przekroje. Arch. PiG, Warszawa (maszynopis).
- [O22] Liszkowski J., Stochlak J., 1973. Opinia do arkuszy kodowych systemu archiwizacji wierceń podkenozoicznych (oprac. przez zespół autorów z Pracowni Informatyki IG w Warszawie). Tekst-26 s. Arch. Inst. Hydrogeologii i Geol. Inż. UW, Warszawa.
- [O23] Liszkowski J., 1974. Ocena współczesnej i neotektonicznej aktywności tektonicznej obszaru Rostocza i Pogórza Przemyskiego w świetle danych geomorfologicznych i geologicznych. Tekst + 2 mapy. Arch. GUGiK oraz Komitetu Geodezji PAN, Warszawa.

- [O24] Liszkowski J., 1975. Ocena filtracyjnej stabilności gruntów w rejonie kanału lateralnego zbiornika wodnego Malczyce na rzece Odrze. 11 s. tekstu, 5 ryc., tab. Arch. Zakł. Prac Geol. UW, Warszawa.
- [O25] Liszkowski J., 1977. Mapa geologiczna doliny Wieprza i przyległej wysoczyzny w rejonie Firleja w skali 1: 25 000. Arch. IKS, Warszawa.
- [O26] Liszkowski J., 1977. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski, ark. Ostrów Lubelski. Mapa w skali 1: 25 000 (autorska). Arch. Zakł. Prac Geol. UW, Warszawa.
- [O27] Zespół autorski, 1977. Atlas map zmian środowiska geologicznego pod wpływem działalności człowieka na obszarze Europy Wschodniej w skali 1:2 500 000. Udział w zespole autorskim opracowującym dla obszaru Polski w skali 1:1 000 000 następujące mapy:
- a) Mapa zmian środowiska geologicznego pod wpływem budownictwa miejskiego i drogowego (Kowalski W.C., Łozińska-Stępień H., Liszkowski J., Stochlak J., Janicka M.)
  - b) Mapa zmian środowiska geologicznego pod wpływem budownictwa hydrotechnicznego i melioracyjnego (Kowalski W.C., Łozińska-Stępień H., Liszkowski J., Stochlak J., Solicki T.)
  - c) Mapa zmian środowiska geologicznego pod wpływem eksploatacji surowców mineralnych (Kowalski W.C., Łozińska-Stępień H., Liszkowski J., Stochlak J.)
- Arch. Inst. Hydrogeologii i Geol. Inż. UW i Zentrales Geologisches Institut, Berlin.
- [O28] Liszkowski J., 1978. Wyniki analizy warunków geomorfologicznych i geologicznych posadowienia znaków geodezyjnych wzdłuż wybranych linii powtarzanej niwelacji precyzyjnej obszaru Polski. Tekst + tab. + mapa. Arch. GIGiK, Warszawa.
- [O29] Liszkowski J., Stochlak J., 1978. Objasnienia do „Mapy zróżnicowania kosztów dodatkowych budownictwa COW w LZW”. IKS w Lublinie – Arch., UW – Warszawa, arch., 10 s., 6 tab., 1 zał. (maszynopis).
- [O30] Liszkowski J., Stochlak J., 1978. Ekspertyza dotycząca oceny przydatności terenu Centralnego Rejonu Lubelskiego Zagłębia Węglowego dla potrzeb budownictwa. Zespół Rzeczoznawców SITG, Katowice, 16 s., 7 tab., 1 zał.
- [O31] Liszkowski J., Stochlak J., 1978. Metoda analizy techniczno-ekonomicznej rozmieszczenia budownictwa mieszkaniowego w planach zagospodarowania przestrzennego. Problem 5, temat 2.1.1.3, cz. III. Wdrożenie metody dla potrzeb CRW LZW. Inst. Kształtowania Środowiska, Warszawa, 50 s., 9 tab., 3 rys., 22 poz. bibl. (maszynopis).
- [O32] Liszkowski J., Stochlak J., 1979. Koszty przystosowania terenu pod zabudowę wywołane zróżnicowaniem warunków inżyniersko-geologicznych (z uwzględnieniem szkód górniczych), 11 s., 1 ryc. Arch. IKS, Warszawa.
- [O33] Liszkowski J., 1980. Wyniki analizy warunków geomorfologicznych i geologicznych posadowienia znaków geodezyjnych wzdłuż wybranych linii powtarzanej niwelacji precyzyjnej obszaru Polski. Tekst, tab., mapy. Arch. GIGiK, Warszawa.
- [O34] Liszkowski J., Pulina M., 1981. Metody badań inżyniersko-geologicznych i hydrogeologicznych obszarów krasowych dla potrzeb budowy zapór i zbiorników wodnych, 35 s. tekstu, mapy, przekroje, ryc., Arch. IMiGW, Warszawa.
- [O35] Baran S., Liszkowski J., 1982. Ekspertyza w sprawie przyczyn szkód budowlanych katedry w Jędrzejowie (zabytku klasy 0). Arch. WUOZ w Kielcach, maszynopis.
- [O36] Liszkowski J., Kowalczyk A., Kropka J., Liszkowska E., Rubin K., Witkowski A., 1982. Studium hydrogeologiczne rejonu Kluczborka, Wielunia i Kłobucka, 39 s. tekstu, 8 map, 1 przekrój, 11 tab. Arch. PTPNoZ, Oddz. Górnośląski, Sosnowiec.
- [O37] Różkowski A. (kier. opracowania) i in., 1984. Aktualizacja zasobów wodnych studni WPWiK w Gliwicach wraz z oceną perspektyw eksploatacji do 2000 roku i wskazaniem możliwości ujmowania wód z utworów czwartorzędowych. Autorstwo mapy geologicznej odkrytej, mapy tektonicznej, 3 przekrojów geol. oraz tekstu „Budowa geologiczna”, 72 s. tekstu, mapy, przekroje, tab. Arch. WPWiK, Katowice.

- [O38] Liszkowski J., 1988. Ocena przyczyn szkód budowlanych w rejonie ulic Sobieskiego, Mickiewicza i P. Skargi w Gliwicach na bazie prac i badań wykonywanych przez WOWG Tychy, 32 s. tekstu, mapy, ryc., tab. Arch. PTPNoZ, Oddz. Górnośląski, Sosnowiec (maszynopis).
- [O39] Heliasz Z. (autor), Liszkowski J. (kier. naukowe), 1989. Mikrofacje w osadach węglanowych triasu rejonu Zawiercia, 68 s. tekstu, 4 ryc., tab. Arch. PIG, Oddz. Górnośląski, Sosnowiec.
- [O40] Jura D., Liszkowski J. (kier. naukowe), Trzepierzynski J., 1989. Mapy kenozoiku z wyróżnieniem morfostruktur neotektonicznych w GZW, 10 s. tekstu, 4 mapy w skali 1:25 000. Probl. res. 2.02. Arch. GIG, Katowice.
- [O41] Liszkowski J., 1990. Ocena przydatności odpadów poflotacyjnych pochodzących z Zakładu Przerobczego KWK „Krupiński” do uszczelniania wyrobiska popiaskowych do wypełnienia skałą płonna (z uwzględnieniem wymogów Wydziału Ochrony Środowiska Gospodarki Wodnej i Geologii Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach), 16 s. tekstu, mapa. Arch. KWK „Krupiński” oraz Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.
- [O42] Liszkowski J., 1993. Projekt badań geologicznych dla ark. Sieraków (430) Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski 1:50 000. 23 s. tekstu, 1 ryc., 7 zał. graf., 7 zał. tab. Centr. Arch. PIG, Warszawa.
- [O43] Liszkowski J., 1994. Interpretacja sytuacji geologicznej wzdłuż poligonów geodynamicznych SAGET. Cz. I: Linie SAGET Józefosław–Święty Krzyż–Grybów–Pieniny oraz Józefosław–Bełchatów–Święty Krzyż. Cz. II: Linie SAGET Lamkówko–Borowa Góra–Józefosław oraz Borowiec–Józefosław. Maszynopis, 17 s. tekstu, 6 zał. graf., 3 ryc., 9 poz. bibl. Arch. IGWiA, Politechnika Warszawska, Warszawa.
- [O44] Liszkowski J., 1994. Budowa geologiczna oraz sejsmiczna i gęstościowa struktura skorupy ziemskiej w rejonie obserwatorium astronomiczno-geodezyjnego w Józefosławiu. Maszynopis, 13 s. tekstu, 10 ryc., 21 poz. bibl. Arch. IGWiA, Politechnika Warszawska, Warszawa.
- [O45] Liszkowski J., 1994. Geologiczno-górniczne aspekty programu SATGRAVMINE. Maszynopis, 8 s. tekstu, 5 ryc., 3 poz. bibl. Arch. IGWiA, Politechnika Warszawska, Warszawa.
- [O46] Liszkowski J., 1995. Geologiczne i strukturalne rozpoznanie możliwości wystąpienia ruchów skorupy ziemskiej w okolicach Czorsztyna. Maszynopis, 12 s. tekstu, 4 ryc., 12 poz. bibl. IGWiA, Politechnika Warszawska, Warszawa.
- [O47] Liszkowski J., 1996. Projekt badań geologicznych dla arkuszy: Chojno (391) i Wronki (392) Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski 1:50 000. 32 s. tekstu, 1 ryc., 13 zał. graf., 10 zał. tab. Centr. Arch. PIG, Warszawa.
- [O48] Liszkowski J., 1996. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50 000. Arkusz Sieraków (430). Mapa geologiczna (rękopiśmienna), 1:25 000 + objaśnienia, 72 s. tekstu, 7 zał. graf., 8 tab., 72 poz. bibl. Materiały dokumentacyjne. Centr. Arch. PIG, Warszawa.
- [O49] Liszkowski J., 1998. Operat ochrony zasobów i walorów przyrody nieożywionej Wielkopolskiego Parku Narodowego (praca zespołowa pod kier. naukowym A. Kostrzewskiego). Udział własny: Dział A – Geologia i kopaliny mineralne, 45 s. tekstu, 1 ryc., 4 tab., 2 zał. graf. (mapa dokumentacyjna i geologiczna WPN w skali 1:25 000), 58 poz. bibl. Arch. Dyrekcji WPN, Poznań.
- [O50] Liszkowski J., 1999. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50 000. Arkusz Wronki (392). Mapa geologiczna (rękopiśmienna) 1:25 000 + objaśnienia, 47 s. tekstu, 3 ryc., 3 tab., 2 tablice, 71 poz. bibl. Materiały dokumentacyjne. Centr. Arch. PIG, Warszawa.
- [O51] Liszkowski J. i in., 1999. Dokumentacja geologiczna badań hydrogeologicznych i pomiarów osiadań powierzchni terenu wykonanych w 1999 roku na obszarze katastrofy

górnictwa soli w Wapnie, gmina Wapno, powiat wągrowiecki, woj. wielkopolskie, wraz z programem dalszych prac i badań, 89 s. tekstu, 11 zał. graf., 3 zał. tab., 9 ryc., 60 poz. bibl. Arch. WUW, Poznań (kierownik tematu).

- [O52] Liszkowski J., 2000. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz Chojno (391). Mapa geologiczna (rękopiśmienna) 1:25 000 + Objaśnienia: Tekst 25 s., 3 ryc., 3 tab., 2 tablice, 4 pl. fot., 72 poz. bibl. Materiały dokumentacyjne. Centr. Arch. PiG, Warszawa.
- [O53] Górski J., Liszkowski J. i in., 2000. Projekt prac geologicznych dla renowacji istniejącej sieci otworów obserwacyjnych oraz rozbudowy sieci geodezyjnej w rejonie zatopionej kopalni soli w Wapnie, gmina Wapno, powiat wągrowiecki, woj. wielkopolskie, wraz z określeniem zasad udokumentowania prac i badań związanych z renowacją i rozbudową sieci monitoringowej, 83 s. tekstu, 9 zał. graf., 26 ryc., 2 tab., 42 poz. bibl. Arch. NFOŚiGW, Warszawa.
- [O54] Górski J., Liszkowski J. i in., 2000. Raport z badań wpływu zatopionej kopalni soli w Wapnie, gmina Wapno, powiat wągrowiecki, woj. wielkopolskie, na zasoby użytkowe wód podziemnych i osiadania powierzchni terenu, 79 s. tekstu, 9 zał. graf., 23 ryc., 5 tab., 41 poz. bibl. Arch. WUW, Poznań.
- [O55] Górski J., Liszkowski J. i in., 2000. Dokumentacja geologiczna badań wpływu zatopionej kopalni soli w Wapnie na zasoby wód podziemnych i osiadania powierzchni terenu wraz z opracowaniem modelu krążenia wód i projektem monitoringu, 283 s. tekstu, 16 zał. graf., 71 ryc., 17 fot., 21 tab., 7 zał. tab., 97 poz. bibl. Arch. NFOŚiGW, Warszawa.
- Kilkanaście ocen warunków gruntowo-wodnych i opinii geotechnicznych.